

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. Vtrum idem possit producere seipsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

nis, quod non possit per illam potentiam produci; nulla autem potentia productiva particularis ignis possit omne individuum ignis producere, quia non seipsum; sequitur quod nullum individuum comprehendat tantum, quantum ratio specifica abstracta, quamvis possit vnum individuum omnia alia individua præter seipsum producere, quæ ab alijs similibus individuis produci possunt.

Respondeo secundo, distinguendo maiorem: si intelligatur, quod possit se extendere simul & semel ad plura, quæ vlla potentia factiva particularis, aut quod possit in pluribus reperiri, concedo maiorem; si intelligatur, quod possit producere aliquod particulare individuum, quod potentia particularis, in qua contracta reperitur, nequeat producere (excipio semper illud ipsum individuum potentia particularis) nego maiorem & consequentiam. Itaque quemadmodum potentia visiva ut sic non potest tendere in aliquod obiectum, in quod quæcunque potentia particularis non possit tendere; & quemadmodum potentia activa ut sic, abstracta à Deo & creaturis siue vniuocæ, siue analogicæ, nequit aliquid producere, quod non possit potentia activa Dei producere: ita etiam non est inconueniens, quod potentia activa ignis, ut sic, non possit aliquod individuum particulare, quod non possit produci à quocunque igne particulari: cuius ratio à priori est, quod potentia quælibet particularis activa comprehendat in se virtutem illam actiuam, ut sic, quoad omnia præter extensionem individualement, quæ extensio est impertinens ad productionem cuiuslibet individui producibilis per potentiam actiuam ut sic.

CONCLUSIO II.

44 *Effectus semel corruptus possit iterum produci etiam enaturaliter, vel ab eadem, vel à diuersa causa, si applicaretur eadem materia, & Deus vellet concurrere simili concursu quo concurrebat antea ad eius productionem.* Hæc est Doct. 4. d. 4. q. 3. num. 1. cum suis; & Richardo 16. d. 3. q. 7. contra eos, qui existimant causam quamcunque habere determinatam seriem effectuum, quos certo ordine ex natura sua debet producere; & contra communiorē sententiam recentiorum, quantum ad productionem naturalem.

Probat primo ex Philosopho 5. met. c. 3. dicente, quod si agens est idem & materia eadem, effectus erit idem: quod intelligendum est, modo adit concursus etiam diuinus determinans ad eundem effectum.

Probat secundo, quia determinatio effectus quoad individuum provenit à Deo, nec causa secunda connaturaliter respicit vnum individuum magis quam quodcunque eiusdem rationis ex se: ergo tam naturaliter potest quemcunque producere pro quocunque tempore. Nec refert quod productus fuerit effectus antea, modo defuerit & sit iterum producibilis: quid enim facit illa præcedens productio ad rem: aut cur magis connaturaliter peteret causa concursus Dei ad alium numero effectum, quam ad illum ipsum, qui fuit destructus?

45 *Obijciat*: Conclusio est contra experientiam: ergo non debet asseri.

Respondeo negando antecedens, non est enim vlla experientia, quin effectus possit produci in casu conclusionis. Fortassis est contra experientiam, quod causa secunda de facto produxerit effectum semel, destructum, sed aliud est quod produxerit aliud, quod possit producere si applicaretur eadem materia & præstaretur concursus.

Dices, concursus illum non posse præstari, nisi miraculose: ergo conclusio inuoluit implicantiam, dum dicit, quod possit naturaliter effectus produci.

Respondeo distinguendo antecedens: nisi miraculose, quantum est ex natura causæ secundæ secundum se considerata, nego: ille enim concursus esset tam connaturalis illi, quam quicunque alius, aut quam ipsemet fuerat dum primo producebatur effectus: quantum est ex parte Dei, quatenus scilicet de facto generaliter instituit non præstare concursus talem vlli causæ secundæ, transeat antecedens: & similiter distinguo consequentiam: non producat ipsum naturaliter, quantum est ex parte sua, nego consequentiam; quantum est ex parte Dei, modo iam

explicato, concedo consequentiam.

46 *Dices secundo*: sequeretur quod non posset ostendi quin de facto plures effectus iterum reproducantur; nam non constat decretum aliquod diuinum de non præstando tali concursu, nisi quatenus ex natura rerum colligitur, quod non exigant illum concursus connaturaliter, sed potius exigant illum non præstari.

Respondeo, si non possit id ostendi aliter, quam ex natura causæ secundæ secundum se consideratæ, concedendo sequelam, quia reuera ex parte causæ secundæ non sunt vllæ rationes ad hoc sufficientes: unde absolute quantum ad rationem incertum existimo, an sint aliqui effectus iterum reproducti: sed quia communis authorum sententia est id non contigisse, ita cum multis loquendum & sentiendum etiam, quia nulla ratio est in oppositum.

Obijciat secundo: Philosophus asserit à priuatione ad habitum non dari regressum, nec eandem numero sanitatem posse redire: ergo conclusio est contra ipsum.

Respondeo negando consequentiam, quia Philosophus id non asserit, nisi ex suppositione, quod non præstetur concursus Dei ad eundem effectum determinans; conclusio autem loquitur ex suppositione talis concursus, & applicationis materiae, ac dispositionum sufficientium ad eundem effectum.

QUESTIO IV.

Utrum idem possit producere seipsum efficienter.

47 *Idem est idem non posse, quoad primam productionem realem effectiuam producere seipsum, quia causa effectiva debet esse prius natura existens, quam causet aut producat: ergo productio, quæ primo producit, requirit ab ipsamet causa procedere: quæ etiam ratio probat, quod non possit conservare seipsum pro vilo posteriori instanti, quantum ad primam conservationem, sed quod necessario debeat esse alia conservatio ipsius pro quocunque instanti, pro quo conservatio præter suam conservationem. Sed in controuersia est, an ex suppositione, quod producat causa efficiens, vbi gratia, ignis ab aliqua alia causa pro aliquo instanti, ipsemet ignis possit seipsum iterum producere pro eodem instanti.* *Suar.* tenet partem affirmatiuam in materia de Eucharistia, & eius sententiam probabiliorē existimat *Arriaga disp. 7. sect. 9.* Oppositam sententiam tenet *Vasq.* & alij recentiores: & videtur communissima veterum omnium, qui semper exigebant distinctionem realem inter causam effectiuam, & effectum.

CONCLUSIO.

48 *Idem nequit agere in seipsum.* Hæc est iuxta secundam sententiam contra primam.

Probat primo: quia implicat duæ actiones, quarum vna sit totalis & adæquata, & alia sit siue totalis, siue partialis, ut patet ex dictis q. 2. sed causa efficiens, ut habeat actionem, debet esse producta per actionem totalem: ergo nequit superaddi alia actio vlla pro eodem instanti. Hæc probatio est euident ex suppositione resolutionis nostræ in prædicta questione secundæ: nec aduersarij oppositum huius conclusionis tenerent, nisi ex suppositione, quod non implicarent duæ causæ totales respectu eiusdem effectus. Unde reuera difficultas particularis huius questionis, quatenus non coincidit cum difficultate illius alterius questionis, est, an ex suppositione, quod possint dari plures actiones totales respectu eiusdem effectus, possit causa efficiens habere actionem secundam terminatam ad seipsum.

49 *Probat* ergo in hoc sensu à *Vasquez*, quia nihil potest esse subiectum sui ipsius, seu forma sui ipsius: ergo neque causa efficiens sui ipsius.

Respondet Arriaga, negando consequentiam, cuius negationis duplicem dat rationem. Prima est, quod materia non possit subiectare aliam materiam, quamvis distinguatur realiter ab ipsa: ergo ratio quare non possit sustentare seipsum non est defectus distinctionis realis quia quamvis distingueretur realiter à se ipsa, non posset sustentare seipsum, sicut non potest alteram, à qua distinguitur realiter: Secunda ratio assignat disparitatem

inter

effectus semel corruptus possit redire idem numero naturaliter.

Idem nequit seipsum producere quoad primum esse.

inter causam effectiuam & materialem, nimirum; quod causalitas materialis, vel est vnio, vel requirit essentialiter vnionem: vnio autem nequit esse, nisi inter extrema realiter distincta. Causalitas autem efficiens non requirit essentialiter vnionem, vnde, si aliunde non implicat, poterit dari absque vlla distinctione.

Contra primam ex his rationibus: quia licet ostendat defectum distinctionis realis non esse causam præcisam, aut solam, quare materia nequeat subiectare seipsam, tamen non ostendit quin illa sit vna causa & sufficiens, quamuis nulla alia causa esset. Vnde in forma *Respondeo* distinguendo consequens: ratio præcisa & sola, transeat, ratio sufficiens, negatur. Imo ipsemet *Arriaga* in secunda ratione fatetur rationem cur causa materialis nequeat materialiter causare seipsam esse, quod illa causalitas requirit distinctionem realem.

50 Contra secundam rationem: quia non magis videtur vnio exigere extrema distincta, quam actio, & qui negaret vnum, posset optime negare alterum.

*Probat*ur tertio, idem nequit esse dominus aut rex aut pater sui ipsius: ergo nec causare seipsam.

Negat *Arriaga* consequentiam, & dat pro disparitate; quod dominus, ac rex debet esse superior, cui fiat obedientia; vnde requirit distinctionem voluntatum: non est autem idem de causa, quoad secundam productionem.

Contra, quia non debet magis requiri distinctio voluntatum ad superioritatem, aut obedientiam, quam entitatum ad causalitatem effectiuam. Imo sane videtur facilius multo quod aliquis posset obedire sibi ipsi, quam quod posset produci realiter à seipso.

*Probat*ur quarto conclusio: quia implicat aliqua actio totalis respectu alicuius effectus, per quam solam non possit poni effectus: sed per actionem illam secundam non possit poni effectus, quia desinente prima actione deberet desinere res per illam producta, nec posset haberi illa secunda actio, quia alias causa non esset prius natura existens, quam actio ipsius contra ipsosmet aduersarios.

Confirmatur hoc: si darentur duæ causæ totales eiusdem effectus, esset hoc emolumentum ad minus, vt putant tenentes illam sententiam, quod destructa alterutra sola, effectus adhuc maneret in esse per actionem alterius, & hac ratione asserunt possibilitatem talis casus: ergo si id non ita se haberet, casus non esset possibilis: sed si destrueretur in casu nostro, causa quæ primo producerem, non posset conservari nec manere in esse per actionem à se ipsa procedentem: ergo quamuis non repugnarent duæ actiones totales, respectu eiusdem effectus, adhuc repugnaret, quod idem posset producere seipsam.

*Probat*ur quinto: quia actio videtur repugnare in rerum natura etiam de potentia absoluta, quæ nullum prorsus præstare potest emolumentum, & per quam nihil potest fieri, quod alias non fieret necessario absque illa: omnis enim entitas possibilis habet aliquam bonitatem, & vsum: sed nihil prorsus fieri potest per illam actionem, nisi productio effectus in illo instanti, in quo fit: & effectus in eodem instanti necessario deberet esse per illam actionem, nec posset fieri per illam, quin fieret per illam aliam actionem: ergo prorsus habet vsum possibilem.

Ex qua ratione potest deduci implicantia hoc modo: Illa actio haberet vsum, & non haberet, haberet quidem, quia esset ens, & possibile ac volubile à Deo; non haberet autem, quia nihil posset fieri per illam solam, nec per illam, vt coniunctam cum alia actione, quod non æque bene fieret, & æque necessario per aliam actionem.

QVÆSTIO VLTIMA.

Vtrum causa possint esse sibi inuicem causæ?

52 IN præcedentibus quæstionibus comparatæ sunt causæ ad effectus, nunc ad se inuicem comparabuntur. Quamuis autem varie comparari possint ad se inuicem, tamen hæc comparatio in ratione cauandæ se mutuo est potissima & maioris difficultatis; ac propterea de ea specialiter instituta est quæstio, sed breuiter aliquid etiam de aliis comparationibus dicitur.

Pro intelligenda autem principaliori difficultate aduertendum est, quod quæstio posset intelligi tam de causis eiusdem generis, vt sunt duæ causæ efficientes, aut duæ materiales; quam de causis diuersi generis, vt sunt causa materialis, & causa formalis, & controuersiam esse; an in eodem instanti, quo causatur vna causa ab altera, verbi gratia, forma à materia, possit materia à forma vicissim causari simul & semel.

Præterea, vt veniamus ad ipsam difficultatem, supponendum est, quod causa efficiens, & finis possint se inuicem causare, quia calor, qui efficitur realiter ab igne, posset esse causa finalis mouens aliud efficiens ad producendum illum ignem, à quo causatur, & de facto ambulatione causat sanitatem efficienter, habet pro fine eandem met sanitatem. Ratio autem à priori est, quia causa efficiens non causat intentionaliter, sed physice effectum suum, & ad hoc sufficit, quod existat realiter independentem ab existentia reali sui effectus; vnde quia sic existere potest independentem à causâ suâ finalis existentia reali, nihil impedit, quo minus possit causare suam causam finalem, si alias habeat virtutem productionis eius. Causa verò finalis causat intentionaliter, & vt sic causet, non requirit existentiam realem propriam; vnde potest habere prioritatem intentionalem sufficientem, vt causet illam causam, à qua ipsamet causatur realiter.

Causa efficiens & finis possunt se inuicem causare.

Deinde omnes fatentur, materiam in genere causæ materialis non posse causari ab alia materia, quam ipsamet causaret in genere causæ materialis; nec formam posse causari ab alia forma, quam ipsa formaliter causaret; nec efficiens posse causare formam, aut materiam, à quibus ipsummet constituitur formaliter & materialiter.

Materia nequit causari à materia, nec forma à forma mutuo.

Ratio primæ partis est, quis causa materialis non potest causare materialiter, nisi illud, quod recipit in se, aut in quo intrinsece reperitur per modum potentie, sicut corpus reperitur in homine, & materia prima in igne: sed non potest recipere aliam materiam in se tanquam in subiecto, nec recipi tanquam pars potentialis in alia materia, quæ causaret ipsam, vt est euidens: ergo non potest causare materialiter illud, à quo causaretur materialiter.

Ratio secundæ partis de forma est similis, quia forma non potest causare formaliter, nisi vel illud, in quo recipitur, tanquam subiecto, vel illud in quo recipitur tanquam pars intrinseca essentialis actuans alteram partem, vt anima se habet in homine: sed neque illud, in quo recipitur altero ex hismodis, potest esse forma ipsius, ergo nequit causari formaliter ab illo ex illis.

Ratio denique tertie partis est, quod efficiens non possit causare antequam existat realiter: non potest autem existere realiter pro vlla prioritate, etiam naturæ in quo aut à quo, antequam existant materia, & forma ipsius, vt est euidens: ergo nequit efficere materiam aut formam quibus constituitur. Verum quidem est, quod causa efficiens possit causare formam, quæ forma constitueret ipsamet causam in esse tali; verbi gratia ignis potest causare calorem, qui calor constituit, & causat ignem in esse calidi, sed non potest tamen constituere aut causare ignem in esse ignis.

Efficiens nequit causare formam aut materiam ex quibus constat.

Tota ergo difficultas huius quæstionis reducitur quantum ad causas eiusdem generis ad causas efficientes, & quantum ad causas diuersi generis, ad causam materialem, & formalem.

CONCLUSIO II.

53 CAUSÆ efficientes nequeunt sibi inuicem esse causæ efficientes pro eodem instanti ita, vt altera ab altera realiter dependeat in genere causæ efficientis. Hæc est communissima.

*Probat*ur, quia causa efficiens est prior suo effectui quoad realem existentiam prioritate naturæ, id est independentem ab effectu tanquam ab aliquo dante sibi suum esse: ergo nequit causari ab illo, quod est suus effectus: sed sic causaretur, si daretur mutua causalitas pro eodem tempore inter duas causas efficientis: ergo non potest dari talis mutua causalitas.

Causæ efficientes nequeunt se mutuo causare pro eodem instanti.

X x

Probat